

ДЕКАМЕТОКСИН І ХЛОРГЕКСИДИН НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

Ключові слова: антисептичні лікарські засоби, антибактеріальні лікарські засоби, асортимент, фармакотерапевтична група, країни-виробники

Антисептики використовують у всіх галузях практичної медицини. Вважається, що антисептики це лікарські речовини, що впливають на мікроорганізми, які знаходяться в шкіряних покривах та слизових оболонках. Порівняно з антибіотиками антисептики мають широкий спектр дії (у тому числі фунгіцидні, віруліцидні властивості), до них повільно розвиваються стійкість мікроорганізмів. Необхідно підкреслити, що інфекційні захворювання шкіри, носоглотки, жіночих статевих органів тощо добре піддаються лікуванню антисептичними зовнішніми засобами без використання антибіотиків [1, 2].

Антисептики залежно від мети застосування розподіляють на профілактичні (гігієнічна антисептика рук, передопераційна антисептика тощо), терапевтичні (знищення та пригнічення патогенних та умовно-патогенних мікроорганізмів), дезінфекційні (знищення мікроорганізмів у зовнішньому середовищі).

До антисептичних засобів висуваються такі вимоги [3]: висока протимікробна активність відносно всіх збудників інфекційних, вірусних і паразитарних захворювань; невисока токсичність для людей і тварин; відсутність подразнювальної дії на шкіру і слизові оболонки; економічна доступність. Однак жоден із існуючих дезінфікувальних і антисептичних засобів повністю не відповідає цим вимогам (їхня протимікробна активність визначається так званим феноловим коефіцієнтом).

В основу класифікації антисептиків покладена їхня хімічна будова: група галогенів та галогеновмісних сполук (хлорне вапно, хлорамін Б, хлоргексидин, розчин йоду спиртовий, розчин Люголя, іодонат), антисептики ароматичного ряду (фенол, крезол, резорцин, іхтіол), антисептики аліфатичного ряду (спирт етиловий, формальдегід), група барвників (діамантовий зелений, етакридину лактат, метиленовий синій), окисники (перекис водню, калію перманганат), похідні нітрофурану (фурацилін), детергенти (мило, церигель, етоній, декаметоксин), кислоти і луги (кислота борна, розчин аміаку), солі важких металів (ртуті дихлорид, срібла нітрат, протаргол, цинку сульфат тощо).

На сьогодні найефективнішими антисептичними засобами вважають поверхнево-активні речовини, механізм дії яких ґрунтується на дифільній структурі молекули і здатності до руйнівного впливу на оболонки прокариот. Препарати цього класу мають широкий спектр протимікробної дії, що охоплює грампозитивні й грамнегативні бактерії, гриби-дерматофіти, дріжджоподібні гриби, найпростіші, хламідії та навіть складні віруси (збудники гепатиту, ВІЛ). Резистентність до цих

препаратів у мікроорганізмів формується повільно. Вони мають властивість у суббактеріостатичних концентраціях підвищувати чутливість мікроорганізмів до інших протимікробних засобів [3, 4].

Типовими представниками іоногенних поверхнево-активних речовин є декаметоксин і хлоргексидину біглюконат. Вони мають широкий спектр протимікробної дії та вважаються сьогодні найефективнішими антисептичними засобами, і тому в сучасній медицині препарати цієї групи використовують частіше за інші антисептики.

Хлоргексидину біглюконат – бісдигуанідиновий дезінфікувальний і антисептичний засіб. Він здатен пошкоджувати плазматичну мембрану мікроорганізмів, особливо грамнегативних. Має бактерицидні властивості відносно грампозитивних і грамнегативних штамів патогенних мікроорганізмів, найпростіших, грибів. Не впливає на мікобактерії і спори.

Застосовується для оброблення рук оперуючого медичного персоналу, операційного поля, післяопераційних ран, опікових поверхонь, а також за гнійно-септичних процесів (0,5%-й спиртовий розчин), для індивідуальної профілактики венеричних захворювань (0,05%-й розчин), 0,2%-й розчин хлоргексидину біглюконату гальмує утворення зубного нальоту і виявився ефективним в лікуванні гінгівітів. Може входити до складу комбінованих препаратів.

Декаметоксин – 1,10 (декаметилен-біо N, N-диметил-метоксикарбонілметил)-алюмінію дихлорид – ефективний протимікробний і протигрибковий засіб; стимулює репаративні процеси. Використовують для лікування мікозних уражень шкіри (0,01–0,05%-й розчин), запальних процесів слизових оболонок – циститів, отитів, кон'юнктивітів, парадонтозу, стоматиту, гінгівіту, виразкового коліту, проктиту тощо (0,025–0,03%-й розчин), оброблення рук і операційного поля (0,025%-й розчин), шовного матеріалу і інструментів (0,1%-й спиртовий розчин).

Метою дослідження є вивчення асортименту лікарських засобів (ЛЗ), що вміщують хлоргексидин та декаметоксин на фармацевтичному ринку України.

М а т е р і а л и т а м е т о д и д о с л і д ж е н н я

В дослідженні застосовано маркетингові методи та довідкова література. Аналіз було спрямовано на детальне вивчення асортименту ЛЗ, що вміщують хлоргексидин та декаметоксин усіх фармакотерапевтичних груп.

Р е з у л ь т а т и д о с л і д ж е н н я т а о б г о в о р е н н я

Першим етапом маркетингових досліджень стало вивчення асортименту препаратів, що містять хлоргексидин, на вітчизняному фармацевтичному ринку.

Згідно з «Державним реєстром лікарських засобів України» на вітчизняному фармацевтичному ринку зареєстровано 44 ЛЗ, що містять хлоргексидин. Вивчали приналежність цього активного фармацевтичного інгредієнту (АФІ) до лікарських форм (ЛФ) [5].

Як випливає з рис. 1, тверді ЛФ становлять 28%, м'які ЛФ – 42%, та рідкі ЛФ – 30%. Тверді ЛЗ із хлоргексидином представлено таблетками (18%), пастилками (6%) та зборами (4%).

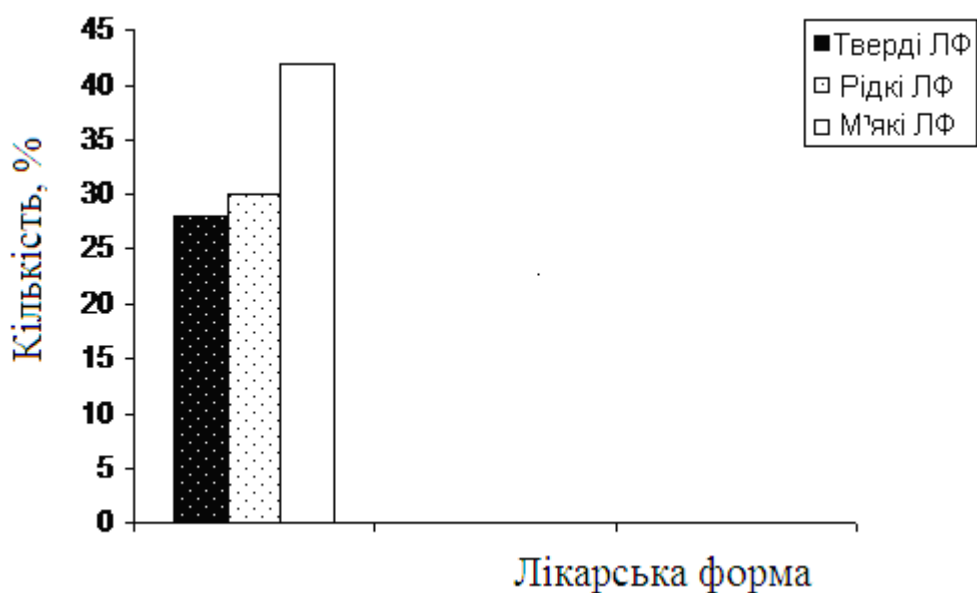

Рис. 1. Наявність хлоргексидину у лікарських формах

У групі м'яких ЛФ гелі становлять 20%, креми та супозиторії – по 7%, а решта – пеларії (3%).

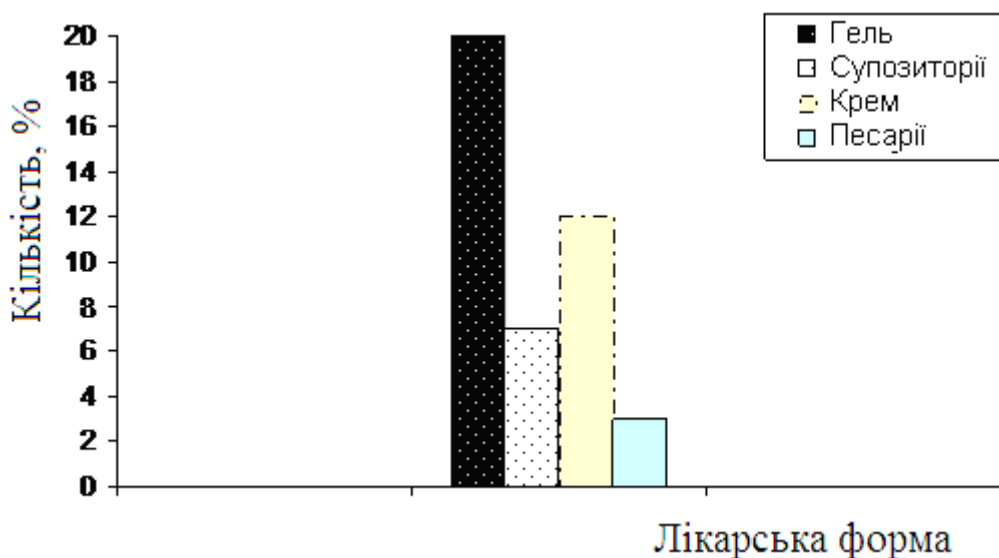

Рис. 2. Асортимент хлоргексидину у вигляді м'яких лікарських форм

Наступним етапом дослідження було вивчення країн-виробників ЛЗ, що містять хлоргексидин, які представлено на українському фармацевтичному ринку.

Лідером по виробництву є Україна та Індія – 36% та 28%, Іспанія, Нідерланди, Німечинна та Франція – по 6%, Туречинна та Австрія – по 2%.

Серед вітчизняних фірм-виробників лідером є Київмедпрепарат – 22%, а всі інші фірми – по 11% (Тернофарм, Київський вітамінний завод, Здоров'я, Віола, Фітофарм, Фармекс Груп, Лекхім).

Встановлено, що у фармакотерапевтичній групі А01 «ЛЗ для застосування у стоматології» хлоргексидин представлено у формі розчинів для зовнішнього застосування, у формі таблеток у комбінації з кислотою аскорбіною та у формі гелю у комбінації із метронідазолом.

У фармакотерапевтичній групі G01 «ЛЗ для застосування у гінекології» хлоргексидин представлено у формі супозиторіїв вагінальних (3 найменування) та песаріїв (1 найменування).

Хлоргексидин у формі пінного розчину у комбінації з гексамідіном діізетіонатом та хлоркрезолом, що призначений для антисептичного оброблення шкіри та слизових оболонок за бактеріальних та грибкових інфекцій, знайшов широкого застосування у гінекологічній та дерматологічній практиці.

Встановлено, що найбільшу асортиментну групу ЛЗ із хлоргексидином становлять ЛФ для лікування дерматологічних та оторинологічних захворювань.

Наступним етапом дослідження стало вивчення асортименту ЛЗ із декаметоксином. На вітчизняному фармацевтичному ринку згідно з «Державним реєстром лікарських засобів України» зареєстровано 12 ЛЗ, що вміщують як АФІ декаметоксин. З них 33% представлено у твердій ЛФ, 58% – у рідкій ЛФ та 9% – ЛЗ із газоподібним дисперсійним середовищем.

На рис. 3 наведено асортимент декаметоксину, що представлений на вітчизняному фармацевтичному ринку у рідкій ЛФ.

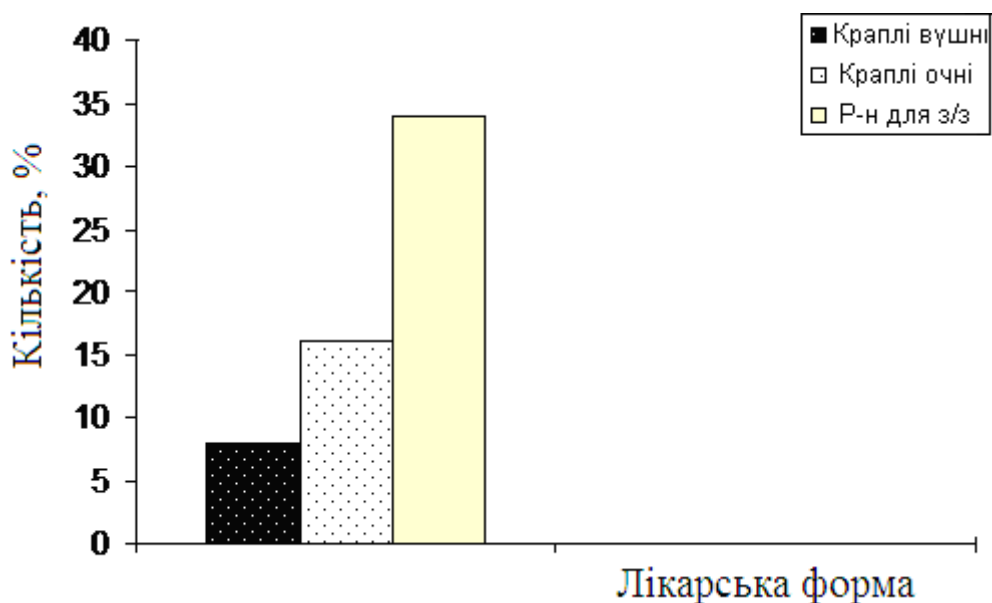

Рис. 3. Рідкі лікарські форми із декаметоксином

Отже, 8% становлять ЛЗ, що застосовуються у оторинології, 16% – ЛЗ, які застосовують у офтальмології, 34% припадає на засоби, які знайшли своє застосування у дерматологічній практиці.

У групі твердих ЛФ порошки та таблетки займають практично однакову кількість та становлять 17% та 16% відповідно, таблетки широко використовують у разі захворювань горла.

Асортимент ЛЗ із вмістом декаметоксину широко представлений у групах дерматологічних та оторинологічних ЛЗ.

У групі ЛЗ, що призначені для застосування у стоматології, ЛФ із декаметоксином не зареєстровано. У фармакотерапевтичній групі ЛЗ для застосування у гінекології – декаметоксин представлений тільки у формі аерозолію.

Подальше дослідження асортименту декаметоксину було спрямовано на вивчення його приналежності до фармакотерапевтичних груп (рис.4).

Встановлено, що найбільшу частку займає асортиментна група D08AS10 «Засоби, що застосовують у дерматології».

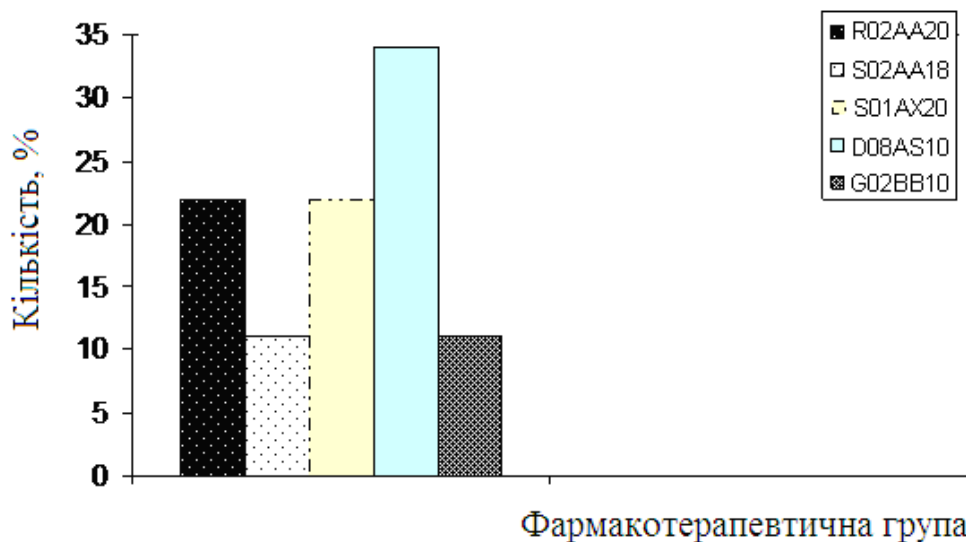

Рис. 4. Належність декаметоксину відносно фармакотерапевтичних груп

Дослідженнями встановлено, що 92% ЛЗ із декаметоксином виготовляють вітчизняні виробники.

Вітчизняними лідерами по виготовленню ЛЗ із декаметоксином є фірми ТОВ «Дослідний завод «ДНЦЛЗ»», м. Харків та ТОВ «Юрія-Фарм», м. Київ.

В и с н о в к и

1. Проведений аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку на наявність ЛЗ, що містять хлоргексидин та декаметоксин, дав змогу виявити вільні ніші для створення ЛЗ із цими АФІ.

2. Враховуючи широкий спектр антимікробної дії декаметоксину та хлоргексидину актуальним є створення нових ЛЗ для застосування саме у стоматологічній та гінекологічній практиці, оскільки їх кількість у цих групах є обмеженою.

Л І Т Е Р А Т У Р А

Чекман І. С., Горчакова Н. О., Казак Л. І. Фармакологія. Підручник для студентів мед. факультетів. Вид. 2-ге. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 784 с.

Довідник лікарських засобів. Випуск 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pharma-center.kiev.ua/view/dov_lik_zas

Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://pharmbase.com.ua>

Компендіум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua>

Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.drlz.kiev.ua>

Надійшла до редакції 13. 01. 2014.

ДЕКАМЕТОКСИН И ХЛОРГЕКСИДИН НА ОТЕЧЕСТВЕННОМ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ РЫНКЕ

Ключевые слова: антисептические лекарственные средства, антибактериальные лекарственные средства, ассортимент, фармакотерапевтическая группа, страны-производители

АННОТАЦИЯ

Проведение маркетинговых исследований отечественного фармацевтического рынка на наличие лекарственных средств фармакотерапевтических групп всегда является актуальным, поскольку они позволяют обнаружить наполненность рынка лекарственными средствами. Целью этого анализа было изучение ассортимента лекарственных средств, содержащих декаметоксин и хлоргексидин.

Способность декаметоксина и хлоргексидина проявлять выраженное бактерицидное действие в отношении грамположительных и грамотрицательных бактерий, микробных спор, вирусов, простейших, грибов, активность в отношении трепонем, гонококков, трихомонад подтверждают целесообразность проведения анализа наполненности фармацевтического рынка лекарственными средствами с содержанием этих активных фармацевтических ингредиентов.

Согласно Государственному реестру лекарственных средств Украины, на отечественном рынке зарегистрировано 44 лекарственных средства, содержащих хлоргексидин. Из них 28 – комбинированные, таблетки с аскорбиновой кислотой, пастилки с бензокаином, гели с метронидазолом.

Ассортимент декаметоксина несколько уступает. Большую часть всех лекарственных средств с декаметоксином составляют лекарственные средства для применения в оториноларингологии (капли глазные и ушные, таблетки) и дерматологии. Для применения в гинекологической практике декаметоксин представлен в форме аэрозоля.

Учитывая высокую активность хлоргексидина и декаметоксина в отношении грамположительных и грамотрицательных бактерий, дрожжеподобных грибов и выраженное бактерицидное действие актуальным является разработка новых лекарственных средств для применения в стоматологической и гинекологической практике, так как именно в этих фармакотерапевтических группах количество их ограничено.

L. L. Davtyan, V. P. Popovich, Z. V. Malecka, D. V. Reva
P. L. Shupik National Academy of Post-graduate Education, Kyiv

DECAMETOXIN AND CHLORHEXIDIN AT THE DOMESTIC PHARMACEUTICAL MARKET

Key words: antiseptic medications, anti-infectives medications, assortment, farmakotherapeutic group, countries-producers

ABSTRACT

Realization of marketing researches of home pharmaceutical market in the presence of drugs farmakotherapeutic group always is actual, as he allows to find out gap-fillingness of market of medications. The aim of this analysis was a study of assortment of drugs wich maintenance of decametoxine and chlorhexidine.

Ability to show the expressed bactericidal action in regard to gram-positive and gram-negative bacteria, viruses the simplest, mushrooms, activity in regard to gonococci, trichomonads confirm expediency of realization of analysis of gap-fillingness of pharmaceutical market in the presence of drugs with maintenance of these actively pharmaceutical ingredients .

According to the State register of medicinal facilities of Ukraine, at the home market 44 drugs are registered with maintenance of chlorhexidine. From them 28 drugs are – combined, pills with ascorbic acid, pastilas with benzocaini, gels with metronidazole. The assortment of decametoxine some yields by comparison to a chlorhexidine.

Taking into account high activity of chlorhexidine and decametoxine in regard to gram-positive and gram-negative bacteria, yeast-like mushrooms and by the expressed bactericidal action actual is development of new drugs for application in stomatological and gynaecological practice, because exactly in these farmakotherapeutic group the amount of them limits.

Електронна адреса для листування з авторами: ldavtian@mail.ru